

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНІЦІАТИВИ ПРОЗОРОСТІ ВИДОБУВНИХ ГАЛУЗЕЙ - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ-ЕКОЛОГІВ

¹Ю.В. Буц, к.геогр.н., доц., ²О.В. Крайнюк, к.техн.н., доц.

¹Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків

²Харківський національний автомобільно-дорозжній університет, м. Харків

Необхідність придбання екологічних знань – це вимога світової спільноти в рамках програми сталого розвитку, що сформульовано Європейською федерацією національних інженерних асоціацій (FEANI) при сертифікації програм підготовки інженерів. Тобто однією з умов зниження техногенного навантаження на біосферу є екологізація вищої технічної освіти.

Екологічна освіта в технічному вузі має спиратися на нормативно-правове забезпечення, яке є важливим інструментом, використовуваним державою в інтересах збереження і раціонального використання навколишнього середовища. Оскільки основними джерелами порушення екологічної рівноваги є промислові підприємства, на яких працюють випускники технічних вузів, знання і виконання всіх законів має сприяти зниженню антропогенного навантаження на природу.

Для формування у студента інженерно-технічної спеціальності екологічної свідомості необхідне рішення наступних завдань:

- формування екологічного розуміння світу, надбання практичних навичок, що є основою екологічно безпечної діяльності майбутніх інженерів-екологів та інших інженерно-технічних працівників;

- розвиток у студентів технічних спеціальностей мотивів, що забезпечують екологічно обгрунтовану діяльність у майбутньому.

Таким чином, у студентів технічних спеціальностей необхідно формувати свідомість потреби в природоохоронній діяльності, що і є основою для розвитку екологічної культури у студентів технічного вузу. Для розвитку екологічної свідомості майбутніх інженерів навчальний матеріал повинен задовольняти наступним вимогам:

- інтегрування базової технічної і екологічної освіти;
- встановлення закономірностей взаємозв'язку біосфери і компонентів техносфери;
- залучення студентів до науково-дослідної та практичної діяльності;
- використання технологій проблемного, діяльнісного підходу до навчання студентів інженерно-технічних спеціальностей;
- формування у студентів особистісно значущої відповідальності за збереження і поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища.

Однією з основних проблем в успішному впровадженні екологічних програм є реалізація їх практичної спрямованості, тобто освіти через дію. Тільки тоді виховується відповідальність, турбота про екосистему і людей, йде моральне вдосконалення особистості.

Практична направленість процесу навчання повинна включати орієнтацію на міжнародний досвід, міжнародні стандарти. Одним з таких сучасних стандартів є впровадження Ініціативи прозорості видобувних галузей (ППВГ), що запропоновано у 2002 році на Саміті зі сталого розвитку в Йоханесбурзі і являє собою світовий стандарт, що сприяє забезпеченню екологічної безпеки і прозорості доходів від нафто-, газо- і гірничодобувної галузей промисловості. Використання звітів ППВГ стане сприятим залученню уваги молоді (студентів) до питань прозорості роботи видобувних компаній; наданню можливість цільової аудиторії розглянути всі «за» і «проти» ініціативи прозорості; подавати даних щодо екологічного впливу нафто-газовидобувної промисловості на стан навколишнього середовища, раціонального використання природних ресурсів. Звіти ППВГ містять корисну для студентів інформацію про те, яким чином Ініціатива прозорості впливає на розвиток нафтових регіонів, а значить на якість і рівень навчання, фінансування їх університетів, оскільки структура видатків зведеного бюджету України в 2015 році показує, що на освіту використовувалося 21 % доходів від компаній нафтогазової галузі, на соціальне забезпечення – 29 % [1, 2], охорону здоров'я – 12 %, на охорону навколишнього природного середовища – 1 %.

Для вивчення екологічних проблем видобувних галузей рекомендується використання методики навчання критичному аналізу, який як форма навчання досить добре зарекомендував себе і представляється оптимальним варіантом, ніж просте проведення семінарів або конференцій.

Досвід останніх декількох років впровадження ППВГ в Україні має особливе значення, так як дозволяє обговорити питання екологічних наслідків діяльності видобувних компаній, а також роль держави в регулюванні цього процесу.

Особливо актуальним зараз є в умовах сучасної екологічної кризи, тобто в системі сучасної екологічної освіти необхідне посилення практичної спрямованості.

Література

1. Перший національний звіт «Ініціативи прозорості видобувних галузей України, 2013 рік» / UAEITI: офіційний сайт. URL: <http://eiti.org.ua/biblioteka/>.
2. Другий національний звіт «Ініціативи прозорості видобувних галузей України, 2014-2015 роки» / UAEITI: офіційний сайт. URL: <http://eiti.org.ua/biblioteka/>.